

אחר כותלנו

עלון לבוגרי ישיבת "הכותל" פרישת "וישלח" תשע"ב מספר 59

פגישת יעקב ועשו

הרב שלמה טובול

בפרשה אנו מוצאים שהתורה מאריכה לספר על המפגש בין יעקב לעשו, ועל ההכנות שיעקב עושה קודם למפגש. בודאי יש ללמוד רבות מפרשה זו, וכפי שכתב הרמב"ן בתחילת הפרשה **"ויש בה עוד רמז לדורות כי כל אשר אירע לאבינו עם עשו אחיו יארע לנו תמיד עם בני עשו. וראוי לאחוז בדרכו של צדיק שנזמין עצמנו לג' הדברים שהזמין הוא את עצמו: לתפילה, לדורון ולהצלחה בדרך מלחמה, לברוח ולהנצל. וכבר ראו רבותינו הרמז הזה מן הפרשה הזאת כאשר אזכיר" (לבד).**

המתבונן בהתנהגותו של יעקב לקראת המפגש עם עשו, לכאורה מגלה שיעקב מפחד מעשו ומראה כלפיו חולשה. יעקב מצוה את המלאכים לומר לעשו **"כה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עִם לְבָן גִּרְתִּי... וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמֹר... לְמִצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ", ומפרש רש"י: "גִּרְתִּי. לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר. אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני הוה גביר לאחיד, שהרי לא נתקיימה בי. וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמֹר. אבא אמר לי מטל השמים ומשמני הארץ, זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ".**

וכן מצינו ברמב"ן שלשאלת מדוע יעקב יזם ושלח מלאכים לעשו, הסביר מפני שארץ אדום קרובה לדרום א"י **"על כן פחד אולי ישמע [על בואו לארץ ישראל], והקדים לשלוח אליו מלאכים לארצו וכבר תפסוהו חכמים על זה, אמרו בבראשית רבה: מִחֲזִיק בְּאֲזְנֵי כָלָב וגו'.** אמר לו הקב"ה: **לדרכו היה מהלך, והיית משלח אצלו ואומר לו " כה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב".**

וכן מצינו שיעקב הקפיד שהמלאכים יאמרו **"לאדני לעשו", "עבדך יעקב".** מסביר הרמב"ן שהסיבה לכך: **"ודע כי הכבוד הזה שהיה יעקב עושה לאחיו בפחדתו לאמר אדני ועבדך, בעבור כי המנהג בצעיר לתת מעלה וכבוד אל הבכור כאלו הוא אביו, כאשר רמזה לנו "גם" התורה לרבות אחיך הגדול. והנה יעקב לקח בכורתו ואת ברכתו ועשו שוטם אותו עליהם, ועתה היה מראה לו כאלו אין המכירה ההיא אצלו כלום וכי הוא נוהג בו כבכור ואב - להוציא את המשטמה מלבו".**

ולכאורה יש לשאול הרי יעקב ידוע כי איש של אמת, איש חזק שלא מפחד לומר מה שיש לו כפי שמצינו, שכאשר יעקב פוגש את ג' עדרי הצאן, הוא לא מפחד לומר להם ביקורת מדוע הם יושבים ולא משקים את הצאן ואח"כ מסופר על יעקב **"וַיְגַל אֶת הָאָבֶן" שהסיר את האבן כמסיר פקק מעל צלוחית למרות שכמה רועים ביחד לא יכלו להסיר את האבן לבד, וכפי שכותב הרמב"ן שם (כטב), "יאריך הכתוב בסיפור הזה להודיענו כי קווי ה' יחליפו כח, ויראתו תתן עוז, כי הנה יעקב אבינו בא מן הדרך והוא עיף, ויגל לבדו האבן אשר היו צריכים אליה כל הרועים, ושלושה עדרי הצאן אשר להם רועים רבים ושומרים כלם רובצים עליה, אינם יכולים להניעה כלל".** וכן מצינו בפרשתנו את כוחו של יעקב בשעה שנאבק עם שרו של עשו, שנאמר שם **"וַיִּרָא פִּי לֹא יָלַל לֹ" (לבכו) ופירש הרמב"ן "מלאכיו גבורי כח עושי דברו ועל כן לא יכול לו המלאך להזיקו, כי לא הורשה רק במה שעשה עמו להקע כף ירכו" (ראה רש"י בראשית כז, מה).**

התשובה לכך שפרשה זו כפי שכותב הרמב"ן (לג, טו) זו פרשת גלות, דהיינו שיעקב דואג לדורות הבאים, ומלמד אותנו כיצד יש לנהוג בזמן הגלות, כאשר יש מצב שעשיו למעלה, שולט ועם ישראל נמצא נשלט, שאז אין לישראל די כח רוחני להלחם עם עשו וכפי שכותב בספר או גדליהו (עמ' 112): "יעקב אבינו איתא במדרש שנכנס בעובי הקורה, שאף שעפ"י פשטות יש טענה מִחֲזִיק בְּאֲזְנֵי כָלָב", אבל יעקב בבחינת מעשה אבות סימן לבנים רצה לתקן את הדורות הבאים

מפגש יעקב ועשו
ציורו של פרנסיסקו אייז (1844)

על מקנהו וקינינו, עבד ושפחה שהם קנויים ליעקב קניין הסכמיו ברצון השם יתברך... וזהו "וְאֶשְׁלַחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנָי" - דברים הקשים כגידים".

נמצא שמעשה של יעקב מתפרשים לשתי פנים, כלפי חוץ הוא נותן כבוד לעשו, ומנסה לפייסו ולהסביר לו שאין לו סיבה לשנוא אותו כי לא נתקיימו בו הברכות של יצחק, אך כלפי פנים, ברור ליעקב שאין הפיוס הזה ויתור על הבכורה והברכה, ויעקב יודע בעצמו שהוא זה שראוי להנהיג את העולם ויש בו את בקדושה והמעלה מברכתו של יצחק, אלא שעכשיו עשיו למעלה ואנו בגלות, צריך למעשה להתנהג כלפי עשו לתת לו כבוד שזה מה שהוא רוצה ושייך לו.

וכן מצינו במדרש (בראשית רבה (וילנא) עה) שרבי יהודה הנשיא ביקש מרבי אפס לכתוב אגרת משמו למלך אנטונינוס ורבי אפס כתב "מן יהודה נשיאה למרן מלכא אנטונינוס" ורבי קרע האגרת וביקש ממנו לכתוב "מן עבדך יהודה למרן מלכא אנטונינוס" ושאל רבי אפס את רבי: מפני מה אתה מבזה את כבודך? והשיבו רבי יהודה, שאין הוא יותר טוב מסבא יעקב שכן אמר "פה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב".

נראה להוסיף שניתן ללמוד מפרשה זו, שפעמים אנו נפגשים עם אנשים שלא שומרי תורה ומצוות ובודאי שיש לנו חובה, לקרבם אלינו ולהחזירם בתשובה ולהתייחס אליהם בכבוד, אך מצד שני אסור לנו להרגיש בפנים בתוכינו איזה שייכות לעולמם, לדרך החיים שלהן וגם אם כלפי חוץ אין אנו נראים שונים ונותנים להם יחס שכזה, שנראה לכאורה כחולשה מצידנו, אך בתוכינו בפנים צריכים להרגיש את השוני ואת העוצמה והמעלה שיש בתוכינו. ועפ"ז צריכים להסביר את התנהגותו של ר' יהודה הנשיא, שכלפי חוץ הוא נראה "יהודה עבדך" אבל בתוכו ודאי שהסכים לרבי אפס שהוא "יהודה נשיאה", שהוא נשיא, שיש לו קירבה לה' ומעלה גדולה יותר.

ולכן הנהיג את עצמו כפי אשר נכון עפ"י סוד, כי ללא מעשה זה לא היה כח בדורות שלאחריו להלחם עם עשו, וזהו הביאור "וַיֵּצֵר לוֹ" שיעקב אבינו הכניס עצמו לתוך מיצר עבור הדורות הבאים".

אכן בגלות כלפי חוץ אין צריכים להראות את הבכורה והברכה שקיבל יעקב, את המעלה של עם ישראל אעפ"י שהדבר נראה כחולשה והתרפסות כלפי השלטון, אך מצד שני צריך ללמוד מיעקב, שבתוכו, לעצמו הוא ידע שיש בו הכח להלחם בעשו, וכפי שמפורש בחומש הגר"א (לב,ט): "וְהָיָה הַמַּחְנֶה הַנֶּשְׂאָר לְפָלִיטָה, וּבְרַש"י: "על כרחו, כי אלחם עמו, התקין עצמו... מבואר דאף שידע יעקב בעצמו דכוחו גדול ודי להלחם עם עשו.. מכל מקום לכתחילה לא יצא נגדו למלחמה והתקין עצמו בתפילה ולדורון.. ומעשה אבות סימן לבנים, וכן צריכים אנו להתנהג עם עשו אף כאשר בידינו לעמוד נגדו במלחמה ועלינו לראות בכל האמצעים לפייסו ולרצותו שלא יעלה עלינו לכלותינו ח", אבל לא להכנס עימו למלחמה אלא אם יתחיל הוא במלחמה שאז אין עצה אחרת וכמו שהנהיג יעקב אבינו ע"ה".

וכן מצינו במדרש, שדברי יעקב למלאכים לומר לעשיו "עם לָבָן גִּרְתִּי... וְהָיָה לִי שׂוֹר וְחָמוֹר". יש פירוש נוסף שכתב רש"י: "דבר אחר 'גִּרְתִּי' בגימטריה תר"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים". וכן מה שאמר "וְהָיָה לִי שׂוֹר וְחָמוֹר" המדרש מפרש (ב"ר, עה) "רבנן אמרי: שור זה משוח מלחמה... חמור זה מלך המשיח".

המשך חכמה מסביר מדוע יעקב מזכיר "וְהָיָה לִי שׂוֹר וְחָמוֹר" ולא מזכיר את הגמלים שאח"כ מבואר שיעקב שלח לעשו וז"ל: "ולכן שלח לו להודיעו עוצם גדולתו, כי הוא ראוי לבכורה וזה שאמר 'גִּרְתִּי' - ותרי"ג מצוות שמרתי, 'וְהָיָה לִי שׂוֹר וְחָמוֹר צֹאן' - כי כל אלא קדשים בבכורה, ששפע קדושת יעקב שופע גם

שיוצא מלפני השליט - דומה הוא לשליט שהוציא דבר שגגה מפיו שוגג ואי אפשר לחזור כך אומר הקב"ה ואין להשיב. ודרשו חז"ל בב"ר (פרשה ע"ד): "כשגגה שיוצא מלפני השליט - זה יעקב אבינו שאמר ללבן "עם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה", וכן הוי, דמתה רחל". [שלא בזמנה ושלא במקומה אלא בדרך, וזה מפני שהטמינה את העבודת כוכבים של לבן תחת הכר ושלטה בה קללת יעקב].

חז"ל הדגישו במספר מקומות ובאופנים שונים, בנוסף לביטוי הנזכר לעיל, את חובת הזהירות של האדם ביחס למוצא פיו. כך מצינו בגמ' במכות (יא ע"א) "קללת חכם אפילו [שנאמרה] על תנאי [ולבסוף לא נתקיים התנאי, אעפ"י] היא באה [מתקיימת]". וביאר במכתב

פרשת השבוע בהלכה = כשגגה מלפני הרב לירון כהן השליט

ביחס לטענת לבן (לא,ל): "לָמָּה גִּנַּבְתָּ אֶת אֱלֹהָי", השיב יעקב (שם לב): "עם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה... וְלֹא יָדַע יַעֲקֹב כִּי רָחֵל גִּנַּבְתָּם". ואכן בפרשתנו (לה,טז-יט) מסופר על מיתת רחל בדרך: "וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל וַיְהִי עוֹד פְּבַרְתְּ הָאָרֶץ לְבֹא אֶפְרַתָּה וְתִלְדַּת רָחֵל וְתִקַּשׁ בְּלָדָתָה... וְתָמַת רָחֵל וְתִקְבָּר בְּדֶרֶךְ אֶפְרַתָּה הוּא בֵּית לָחֶם". על הפסוק בקהלת (י,ה): "יֵשׁ רָעָה רְאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמַשׁ כְּשִׁגְגָה שְׂיָצָא מִלְּפָנֵי הַשָּׁלִיט". פירש רש"י (שם): "כשגגה

ואפשר לנו לומר לפי עניות דעתנו, כי בהיות הנפש המדברת שבאדם חלק עליוני, וכמו שכתוב (בראשית ב, ז) "וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים", ותרגם אונקלוס "לרוח ממללא", נתן בה כח רב לפעול אפילו במה שהוא חוץ ממנה, ועל כן ידענו ונראה תמיד כי לפי חשיבות נפש האדם ודבקותה בעליונים כנפש הצדיקים והחסידיים, ימהרו דבריהם לפעול בכל מה שידברו עליו, וזה דבר ידוע ומפורסם בין יודעי דעת ומביני מדע."

חובת הזהירות בדיבור, הובא להלכה בשו"ע הרב (חוש"מ הלכות שמירת גוף ונפש ובל תשחית סעיף י"ב) "אסור להוציא מפיו דבר פורענות על אדם מישראל אפילו לומר אילו היה פלוני קיים היה בא לכאן כי ברית כרותה לשפתים, ואין לאב ואם לעשות מורא לתינוק בדבר טמא כגון לומר חתול או כלב יקחווהו - כי יש מזיקים שלהם שמות כשמות הטמאים ההם ויוכלו להזיק לתינוק בגופו או בנשמתו שברית כרותה לשפתים, וכן בכל כיוצא באלו צריך לזהר מאד מהרגל הלשון."

הרמ"א (אור"ח סימן קל"ב סעי' ב') פסק: "ואומרים קדיש יתום אחר עלינו, ואפי' אין יתום בבית הכנסת יאמר אותו מי שאין לו אב ואם; ואפילו מי שיש לו אב ואם יכול לאומרו, אם אין אביו ואמו מקפידין." וכתב המשנ"ב (שם ס"ק י"א): "ר"ל דוקא כשהוא משער שלא יקפידו ע"ז (דהיינו שמסתמא מקפידים ואומר הקדיש צריך לידע בבירור שהוריו אינם מקפידים על כך). ומסתברא דכ"ז הוא לענין קדיש יתום מפני שקדיש זה מיוחד ליתומים אבל להתפלל לפני העמוד או לפרוס על שמע אין לו לחוש כלל שמא יקפידו על זה."

וכתב **ביביע אומר** (חלק ג', יור"ד סימן כ"ו): "מה שאין כן במקומותינו שנהגנו להמנע מלומר קדישים כשיש הורים, האומר קדיש גורם פתחון פה לרעה על הוריו, וברית כרותה לשפתים... כעת נדפס שו"ת שאלת משה, ושם (בחי"ד סי' כה), נשאל ג"כ במי שנפטר חמיו והניח לו צוואה שיאמר עליו קדיש, מפני שאין לו בנים שיאמרו אחריו קדיש, והעלה ג"כ שלא ישמע לחמיו בזה, מפני שיש לו אב ואם, ואיכא קפידא משום ברית כרותה לשפתים... ואפי' בסתם לגבי קדיש יתום סתמא דמלתא מקפידים, וכמ"ש משנ"ב."

ביחס לעשיית ביטוח חיים כתב **ביחווה דעת** (ח"ג סימן פ"ה): "גם בשו"ת לחם שלמה (ח"ב מיר"ד סימן ס"ז) נשאל בנידון דידן, אם אין בזה משום 'לא מקדים איניש פורענותא לנפשיה', שפוחת פה לשטן, שאם ח"ו ימות וכו'. והשיב, שאין בזה שום חשש כלל, שהרי כתב בשו"ת הריב"ש (סימן קי"ד), שמותר

מאליהו (ח"ה עמ' 57) "שהמקלל על תנאי עושה זאת מפני שרואה שיש נקודה אחת של חיסרון ברצון של האחר שהוא לא רוצה לקיים, ואף שאח"כ קיים, אבל בליבו היתה הוה אמינא שלא לקיים, ומחשבה זו היא מציאות ועליה חלה הקללה."

כך גם **בגמ' בברכות** (דף י"ט ע"א): "לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן" וביאר **המהרש"א** (ח"א כתובות ח' ע"ב): "שהדבור גם בדרך הדמיון מעורר את מדת הדין עד שהשטן מקטרג להיות החוטא מודה בדבר שראוי לכך."

בגמ' במועד קטן (י"ח ע"א) נאמר "ברית כרותה לשפתים." וביאר **תלמיד ר' יחיאל מפריז**: "פעמים שכל מה שהשפתים אומרות... מתקיים כאילו היה ברית כרותה להם."

לפי זה הקשה **האדמו"ר מראדומסק** (תפארת שלמה עה"ת פרשת לך לך) על הפס' בריש פרשתנו: "אם יבוא עֲשׂוֹ אֶל הַמַּחְנֶה הָאֶחָד וְהָכָה וְהָיָה הַמַּחְנֶה הַנֶּשְׂאָר לְפָלִיטָה" (לב, ט) לכאורה תמוה איך יצא מפי אותו הצדיק דיבור כזה בשעת הסכנה משום אל תפתח פה כו' לבל יהיה כשגגה היוצא מפי השליט?!"

בהבנת עניינים אלו התחבט **הרשב"א** (שו"ת חלק א' סימן ת"ח) וכתב: "יש בכל או סגולות או דברים נעלמים לא נתבארה לנו עתה סבותם. והיא שאמרו "ברית כרותה לשפתים", ואמרו הוה כשגגה היוצאה מלפני השליט ונח נפשיה דיהודה, וכאלה רבים. וזו היא המניעה בקללה והחפץ בברכות. ואמרו "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך". ואם נמשך בזה אחר הטבע מה תזיק הקללה ומה תועיל הברכה. יקללו המה והשם יברך. ואמרו "אל יפתח אדם פיו לשטן"... וגם חכמי הפילוסופי' אינן יכולין ליתן טעם לסגולות הנגלות לעין כל בעשבים ובאבנים. כאבן השואבת הברזל [מצפן]... היש מגיד טעם בזה בכל חכמיהם ואמרו פתרון החלומות כאחד מהם."

בעל ספר החינוך (מצוה רל"א שלא לקלל אחד מישראל בין איש בין אשה) ניסה לבאר את הדברים על פי כח הדיבור האלוקי שניטע באדם עם בריאתו: "אף על פי שאין בנו כח לדעת באי זה ענין תנוח הקללה במקולל ואי זה כח בדבור להביאה עליו, ידענו דרך כלל מכל בני העולם שחוששין לקללות, בין ישראל בין שאר האומות, ויאמרו שקללת בני אדם, גם קללת הדיוט תעשה רושם במקולל ותדביק בו המארה והצער. ואחר דעתנו דבר זה מפי הבריות, נאמר כי משרשי המצוה, שמנענו השם מהזיק בפינו לזולתינו כמו שמנענו מהזיק להם במעשה. וכעין ענין זה אמרו זכרונם לברכה (מועד קטן י"ח ע"א) ברית כרותה לשפתים, כלומר שיש כח בדברי פי אדם.

ממדפיסי לוחות השנה שכותבים בסוף הלוח 'תכלה שנה וקללותיה' כי מה טעם יש בכתיבת דבר זה יותר משנה שלימה קודם לכן, בזמן הדפסת הלוח, ואין זה אלא כפתיחת פה לשטן.

הרבי האחרון מחב"ד הירבה לצטט את דברי הרבי ה"צמח צדק", כאשר אחד החסידים התחנן אצלו לעורר רחמים על חולה מסוכן. הלה פרץ בבכי וביקש מהרבי להעתיר בעדו ולקרוע גזר דין. ענה לו הרבי הצמח צדק: "טררכט גוט - וועט זיין גוט" - חשוב טוב ויהיה טוב.

לאדם בריא להכין לעצמו קבר ותכריכין לכבודו, ואין שום חשש בזה."

המהרש"א (ח"א לגיטין דף נ"ז ע"א ד"ה וריב"ל אמר) כתב בביאור הטעם שאסור להראות ה' שחיטה על עצמו שהוא כענין אל יפתח דם פיו לשטן, שאם הדיבור מביא לידי כך כל שכן המעשה. וראיה לדבר לגבי צרעת שמבואר בגמ' (שם) שלא יראה אדם על עצמו צרעת ומראות נגיעים מפני שמסוכן לקפוץ עליו.

בהליכות שלמה (מועדים ח"ב עמ' ו' סוף הערה 35) מובא שהעיר הגרש"ז אויערבך שלא טוב עושים חלק

אפשרות להתאמה, עליך להגדיר בעצמך "קוים אדומים" מדויקים שמחוצה להם אינך רואה דרך לשיתוף-פעולה. כמובן, קווים אלה הם עניין אישי (לדוגמא, בחורה שאינה דתייה, בחורה שמאלנית/מניית, גבוהה/מבוגרת ממני וכדו'). ככך שיש יותר מידע, וככל שמקורות המידע רבים ומגוונים יותר – תחושת הסיכוי לקשר גדלה, והדבר מסייע להגיע למפגש יותר נינוח.

"מפגש ראשון". בכותרת זו אנו כוללים את ה"דייט" הראשון, ולפעמים גם עוד מפגש אחד או שניים נוספים. מגמת ה"מפגש הראשון" הוא להפיג את המתח – הטבעי. ומדוע קיים מתח? כל צד מרגיש במבחן, ועמדה זו של "אני במבחן" יוצרת בנו תגובות לא נינוחות, פחות טבעיות ויותר חשדניות. מחקרים מראים, שהגוף משדר נוקשות, ולחץ דם גבוה, הזעה, דופק מהיר, וכאבי בטן וכדו' בזמן מבחן. כמובן, הופעת הסימנים הנ"ל שונים בעוצמתם מאדם לאדם, ובדרך כלל אנחנו אפילו לא מודעים להופעתם. עכ"פ במצב זה יכולת קליטת המידע וסינונו ירודה ולא ניתן באמת להכיר את הצד השני.

משמעות הדבר: א. אין להאריך במפגשים אלה שכן מלבד הרושם הראשוני מעט תכנים נקלטים. ב. אין מקום "לחפור" בשאלות – עומק מתוך התיימרות להכיר את האישיות של הזולת. בתום "המפגש הראשון" המתח נחלש או לפחות יורד באופן משמעותי, ואז אם הזוג מעוניין להמשיך-יש להניח שהם יהיו יותר משוחררים ונינוחים זה בחברת זו.

שלב ההכרות. רק אחרי שסר המתח, אנחנו פנויים להכיר את האחר. בשלב זה יש מקום לחזור על השאלות הטכניות של הרקע המשפחתי, העיסוק וכמו כן נושאים משותפים נוספים שמעניינים את השניים. כאשר כל אחד מנסה להבין את עולמו של השני. אין לשפוט את השני לפי אמת מידה שלי, אלא לתת לו להסביר את עצמו ובכך לחשוף את עולמו, ובמיוחד הצד הרגשי שלו. שאלה מסוג: "מה הרגשת כשזה קרה?" או "מה זה עשה לך?" טובה יותר מהשאלה ה'פילוסופית' "למה עשית כך וכך?" וכדו'.

שלבים בקשר / הרב אבנר והרבנית גילה ששר

שאלה: אני נפגש עם בחורה כחודש וחצי. היא מוצאת חן בעיני, ואני חושב שגם אני מוצא חן בעיניה, ואנחנו מבלים זמן נעים ביחד. העניין הוא, שמעבר לפגישות הנחמדות אינני מרגיש שמתפתחת בינינו התקדמות כלשהי להעמקת הקשר. אני חוזר מהפגישות מבובל – מצד אחד, היה נחמד, השיחה זרמה, צחקנו יחד ונהניתי. מצד שני, אינני יכול להצביע על התקשרות מהותית משמעותית.

תשובה: מדברך עולה תמונה על מפגש נעים בינך ובין בחורה. אתה מתאר תחושות טובות, רצון לקרבה ונושאים משותפים שעולים לשיחה, אולם ללא יכולת "לתרגם" זאת לאפשרות להתקשרות רצינית, דהיינו, לדיבור על מחוייבות של נישואין. ראשית, נכון להתבונן על כל מה שקורה ביניכם כעל התחלה טובה, הנותנת סיכוי להמשך, מציאת החן, הרצון להיפגש שוב ושוב, היכולת להרגיש נח זה עם זה והשפה המשותפת – הם בסיס טוב לקשר, והם מהווים את הקומה הראשונית בהיכרות, אולם זוהי רק התחלה.

אנחנו מבחינים בחמישה שלבים בדרך אל קשר של קיימא. כל שלב בנוי על זה שקדם לו והוא יכול להתארך בין מפגש אחד לחמש פגישות פחות או יותר. היכולת לזהות היכן נמצא קשר זה תוכל לסייע לך להמשיך לצעוד אל השלב הבא.

להלן אציין את השלבים בקיצור, ואם תראה שאינך יכול למקם את עצמך בציר ההתקדמות שיוצג, או שאינך יודע להתקדם לשלב הבא, המלצתי היא לפנות ליועץ שיעזור לך "לפתוח את הסתימה" האישית שלך.

איסוף הנתונים. שלב זה מתקיים בעיקרו לפני המפגש, דרך המתווך או מקור אחר שמכיר את הצד השני - כאשר המגמה היא ברור הנתונים הבסיסיים לצורך התאמה אפשרית. כדי לדעת אם קיימת

שלב ההחלטה. אחר כל השלבים הקודמים ניתן וצריך לחתור להחלטה כולל הצבת ל"ז משוער, למפגש עם ההורים, לאירוסין, וכד'. אין "להלחץ" את הצד השני, אך גם לא "למרוח" את הזמן!

מכל הנ"ל – נראה לי שאתם נמצאים בשלב ההכרות ואולי אף לא מיציתם אותו. כעבור חודש וחצי של מפגשים סמוכים צריך להגיע כבר לשלב "הצבת מטרות". כדאי לשוחח עם הבחורה על הצורך במעבר לשלב זה כדי למצות את הפוטנציאל שכנראה נרגע באור חיובי. בהצלחה!

הצבת מטרות. לאחר שאתה מכיר את האישיות של האחר. במידה כזו שאתה מחליט שדי לך בזאת כדי להתקדם לשלב הבא, מגיע שלב הצבת המטרות בחיים המשותפים. זה שלב מאוד משמעותי, והוא כולל הצעת הנושאים שחשובים לכל אחד להגשמת "חזון המשפחה" כפי שהוא תופס אותו, כמו – מקום מגורים (כפרי עירוני וכד'), יחס למקצוע, צורת חינוך, קשרים עם משפחות המוצא וכד'. המגמה היא לנסות לדמיין ולבחון שיתוף פעולה כמשפחה אחת בין שתי התפיסות. ככל שביעדים אלו תגלו אפשרויות – שיתוף, כך הסיכוי לקשר יגדל. אין צורך בזהות בין הצדדים, אלא "אפשרויות – לשיתוף", מציאת מכנה משותף גם בנקודות השוני ביניכם.

מתוך השיחה השבועית
הרב אביגדר הלוי נבנצל

ובכך החליש את השפעתו בעולם, וגרם להפרעה במילוי תפקידו של יעקב, להמשיך את עבודתם של אברהם ויצחק, לקרוא בשם ה' א-ל עולם, ולהביא כל אדם לחסות בצל כנפי השכינה. ועל כן, כיון שיציאתם למלחמה היא על קידוש השם, ראו שמעון ולוי היתר לעצמם להכנס לסיכונים שבדרך כלל אסור להכנס אליהם, כיון שהנלחם על קידוש השם, מובטח לו שלא ינזק, כפי שכותב הרמב"ם (הלכ' מלכים פ"ז הט"ו), שאיש ישראל הנלחם צריך לדעת "שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה... ולא יירא ולא יפחד... וכל הנלחם בכל לבו בלא פחד, ותהיה כוונתו לקדש את השם בלבד, מובטח לו שלא ימָצָא נזק ולא תגיעהו רעה... שנאמר (ע"י אביגיל הנביאה לדוד המלך ע"ה, שמ"א כה, כח): 'כי מלחמות ה' אדני נִלְחָם, וְרַעַה לֹא תִמָּצָא בְךָ מִיָּמֶיךָ'..."

ומה סבר יעקב אבינו? אולי מותר לומר, שיעקב הבחין ברוח קדשו, שלמרות שעיקר מטרתם של שמעון ולוי במלחמתם היתה באמת לקדש שם שמים בעולם, מ"מ לא היתה כוונתם נקיה לגמרי מנגיעה עצמית. היתה בשקוליהם תערוכת של "לא לשמה". אמנם "לא לשמה" בכמות מעטה מאד, עד אשר אפילו שמעון ולוי עצמם לא הרגישו בה, ואעפ"כ מעט "לא לשמה" היה שם, ומעט זה מקלקל כבר הרבה מאד, כמו שאמר שלמה המלך בחכמתו: "יְבוּבֵי מְוֵת יִבְאִישׁ יִפְעֵי שְׁמֵן רוֹקֵחַ, יָקָר מִחֶמְקָה מִכְבוֹד סְכָלוֹת מְעֵט" (קהלת י, א). כלומר: כשם שכמה זבובים קטנים, שהם דבר מועט וקל, עלולים לגרום לשמן מרובה להבאיש ולהעלות בועות (המורות על קלקולו) על אף מרקחת הבשמים המעורבת בו, כך יכולה סכלות מעטה המעורבת במעשה מסויים, לקלקל אותו, למרות החכמה והכבוד הרב המצויים בו. היכן רמוז בפרשתנו, שאכן היתה מעורבת בכוונתם של שמעון ולוי גם כוונת "שלא לשמה"? הדבר רמוז בפסוק שהזכרנו בתחילת דברינו: "ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו, ויבאו על העיר בְּטַח" (בראשית לד, כה). מדוע מאריכה כ"כ התורה בלשונה? הרי היה אפשר לכתוב בקיצור: "ויקחו שמעון ולוי איש חרבו, ויבאו על העיר בְּטַח". לשם מה יש צורך לציין ששמעון ולוי הם בני יעקב ואחי דינה, וכי עד כאן לא ידענו מי הם שמעון ולוי?! נראה לומר, שהתורה מאריכה כאן בלשונה כדי לרמז לנו, שיציאתם של שמעון ולוי למלחמה לא היתה רק בגלל היותם "בני יעקב", כלומר: ממניע של קידוש ה' (לשמור על כבודו של יעקב בעיני העולם, כדי שיוכל להמשיך ולהפיץ אמונה בעולם, כפי שהסברנו לעיל), שהיה אמנם המניע הראשון והעיקרי אצלם. אלא יציאתם למלחמה היתה גם בגלל היותם "אחי דינה".

"ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חָרְבוּ, ויבאו על העיר בְּטַח" (בראשית לד, כה). מה פירוש המילה "בְּטַח"? במה בטחו? מפרש רש"י (בפירוש שני): "בטוחים היו על כחו של זקן". לא בכחם ובעוצם ידם בטחו שמעון ולוי, גם לא בחכמתם, שהצליחו להביא את אנשי שכם למצב בו יהיה קל להתגבר עליהם. אלא על כחו של זקן בטחו, כלומר: על זכותו של יעקב אביהם. אמנם נקטו פעולות טבעיות כדי שקל יהיה להם להתגבר על אנשי שכם, גרמו להם להיות כואבים וחלשים, ואולם זאת עשו רק מפני שבמידת האפשר צריך אדם לפעול בדרך הטבע. ואולם בעצם לא בזה היו בוטחים, אלא בזכותו של יעקב. למרות זאת, כששומע יעקב מה שעשו שני בניו לאנשי שכם, הוא מבקר אותם. הוא טוען שע"פ דרך הטבע הסכון שנטלו על עצמם שמעון ולוי הוא גבוה מדי, ואסור היה להם להכנס אליו: "עֲכַרְתֶּם אֹתִי... וְאָנֹכִי מִתִּי מִסַּפֵּר, וְנֹאסַפּוּ עָלַי וְהַפּוּנִי, וְנִשְׁמַדְתִּי אֲנִי וְבֵיתִי" (שם, ל). ואם כי בפרשתנו ניתנת זכות "המילה האחרונה" לשמעון וללוי (שם, לא), אשר ניתן לכאורה להסיק מכך שיעקב מקבל את תשובתם (שהרי לא הגיב על דבריהם), וְחַתָּת אֲלֵיכֶם נּוֹפֶלֶת עַל הָעָרִים שֶׁסָבִיב שֶׁכֶם וּמוֹנַעַת אֶת הַסִּכָּנָה שֶׁעָקַב חִשַּׁשׁ מִפְּנֵיהֶּ (אשר מזה נראה לכאורה ששמעון ולוי הם שצדקו, ולא יעקב), מ"מ סמוך למותו חוזר יעקב ומוכיח את שמעון ולוי פעם נוספת על מה שעשו בשכם (שם מט, ה-ז). הרי שיעקב נשאר בעמדתו.

אע"פ שאין אנו יכולים לרדת לעומק מחשבת השבטים הקדושים, באשר איננו מגיעים אפילו לקרסוליהם, ועל אחת כמה וכמה שאין אנו מסוגלים להבין היטב את מחשבת אחד האבות הקדושים, שהם נביאי אלקים אשר ראשם מגיע השמימה, עם כל זאת אין אנו פטורים מללמוד את התורה לפי קוצר דעתנו, מאחר והיא ניתנה גם לנו, כדי שנלמד אותה עם שכלנו הקטן שלנו. ננסה אפוא להבין מה היתה סברת שמעון ולוי, ומה היתה סברת יעקב שבקר את מה שעשו. נראה לכאורה, שטענת שמעון ולוי היא, שהם יוצאים למלחמה עם אנשי שכם על קידוש השם. שכם במעשה הנבלה שעשה, הוריד את כבודו של יעקב בעיני העמים,

יום עיון בנושא: צדק חברתי לאור ההלכה

יום חמישי כ"ו כסלו בישיבת הכותל
סדר היום:

דברי פתיחה

שיקולים ולבטים בחלוקת תקציב המדינה

ח"כ זבולון אורלב
חבר וועדת הכספים של הכנסת

עקרונות יסוד בכלכלה מודרנית

הרב ד"ר אשר מאיר
המרכז לערכים בעסקים

משולש האחריות - אחריות הממשלה,

החברה והפרט
אוריאל לדרברג
מנכ"ל עמותת "פעמונים"

איפה הצדק בדרישה לצדק?

הרב אורי סדן
מכון כתר לכלכלה והלכה, רב מושב נוב

דברי סיכום

הרב ברוך ויזר
ראש הישיבה

תפילת מנחה

שאלות משו"ת באתר הישיבה

הנכם מוזמנים לשלוח את שאלתכם ל"שאל את הרב"

<http://hakotel.org.il/hebrew/ask-the-rav>

מדיח כלים

האם ניתן להשתמש במדיח גם לחלב וגם ובשר וכיצד? תודה רבה

המשיב: הרב לירון כהן

שלום וברכה, כמובן שראוי ונכון, במידת האפשר, לייחד שני מדיחי כלים, אחד לכלים בשריים ואחד לכלים חלביים. אך מותר להשתמש באותו מדיח כלים לכלים בשריים וחלביים, אך רצוי שתהיינה רשתות כלים נפרדות לחלבי ובשרי. באין רשת נוספת יש להוציא את הרשת ולשפוף עליה מים רותחים מקומקום חשמלי.

כמו כן, לפני כל שימוש בין כלים בשריים לחלביים במדיח, חובה לעשות את הפעולות הבאות:

א. להשאיר את המדיח 24 שעות ללא שימוש.
ב. לנקות את המקום שבו נמצאים הרשת והמסננת כדי שלא ישארו שום שיירי אוכל.

ג. יש להפעיל את המדיח כשבתוכו אבקת ניקוי ומים בלבד. (מקורות: שו"ע אור"ח סימן תנ"א, שו"ע יור"ד סימן צ"ה סעי' ד')

מהנעשה בישיבה

● ביום ראשון, אור לט' במרחשוון נערכה אזכרה לרב בן-ציון פריימן זצ"ל ביישוב בית אל, ביוזמתם של הרב משה פטרון והרב אפרים מאיר ובהשתתפות בוגרי הישיבה ובני משפחת הרב. ● השבוע נערך ביקור חיילים באיזור סוסיא בו משרתים בני הישיבה במסגרת חטיבת "כפיר". במסגרת הביקור נפגש הרב טוביה לפשיץ עם בני הישיבה שוחח עימם על שרותם ושיתף אותם בנעשה בישיבה. ● ביום חמישי האחרון הגיעו לישיבה מתנדבי ארגון ישפה, עמותה להכרזות ונישואין במגזר הדתי-לאומי. במסגרת הביקור נערכו ראיונות בישיבה לבחורים המעוניינים להצטרף למאגר הקיים בארגון.

● לביל י' בטבת תקיים הישיבה אזכרה מרכזית לבוגר הישיבה ר' מיכאל סיטבון הי"ד, במלאת 10 שנים לנפילתו. האזכרה תתקיים בהשתתפות בני המשפחה, חבריו ותלמידי הישיבה. פרטים נוספים יפורסמו, אי"ה, בהמשך, בעלון הבוגרים ובאתר הישיבה. ● מתוך שאיפה להאחיב את לימוד התורה ולהגביר את קניין התורה בקרב בני הישיבה, מתקיימת בישיבה תוכנית לימודי בקיאות בסדר ב', ביוזמתו ובעידודו של ראש הישיבה הרב ברוך ויזר. הרב אהרון מורה אחראי על תוכנית זו ובמהלכה עוסקים הלומדים בלימוד פרק ראשון במסכת קידושין בליווי דפי מקורות ושאלות הכוונה שנערכו בידי הרב מורה המוסר אף שיעורי סיכום בנושאים הנלמדים. כמו"כ, נערכים מבחנים פנימיים חודשיים על 8 דפי גמ' רש"י ותוס'. מבחנים אלו, אליהם יכול לגשת כל תלמיד המעוניין בכך, מסייעים ללומדים בקניין הסוגיות הנלמדות ונותנים להם הרגשה אמיתית של קניין הנושאים הנלמדים. יש לציין, כי במבחן האחרון השתתפו רבים מבני הישיבה וכ-50 מהם אף עמדו במבחנים בהצטיינות. ● בשבת זו, שבת פרשת וישלח, נערכת בישיבה שבת אברכים לכלל אברכי הישיבה ומשפחותיהם. שבת זו הינה הזדמנות נפלאה למשפחות האברכים לחוש בעולמה של הישיבה, בתפילות המיוחדות והמרוממות, בסעודות השבת בהשתתפות משפחות ראש הישיבה ורבניה ובזמירות שבת ברוב עם. הישיבה מייחסת חשיבות רבה לבניית בית בישראל, בית מלא בתורה ויראת ה', מידות טובות ויחסים בריאים ושמחים בין בני הזוג. מתוך ראייה זו, ייערכו, במהלך השבת, דיונים בהשתתפות ראש הישיבה, רבני הישיבה ונשותיהם בנושאים המעסיקים זוגות רבים במהלך שנות נישואיהם וכן שיעורים לנשות האברכים.

מזל טוב למו"ר הרב יעקב כץ לרגל נישואי נכדתו ● לאיתמר צדק לרגל נישואיו ● לחנניה באואר עם היכנס בתו בנועם עול מצוות

מערכת העלון

אחראי תוכן הרב עדי שגב
עורך תוכן עופר סיון

העלון נבנה תוך כדי
תנועה, לכן נשמח לקבל
הארות והערות
Misrad@hakotel.org.il

ישיבת הכתל - היכל וואהל

ת.ד. 603 ירושלים

91006

Tel:02-6288175

Fax:02-6271180

Www.hakotel.org.il